

Helse og omsorgsdepartementet

27.11.2019

Hørings svar - NOU 2019: 14 Tvangsbegrensingsloven Forslag til felles regler om tvang og inngrep uten samtykke i helse- og omsorgstjenesten

Pensjonistforbundet og SAKO-organisasjonene (Fagforbundets sentrale Pensjonistutvalg, LO Stats Pensjonistutvalg, Jernbanepensjonistenes Forbund, Politiets Pensjonistforbund, Postens Pensjonistforbund, Telepensjonistenes Landsforbund og Statens Vegvesens Pensjonistforbund) avgir hørings svar vedr. NOU 2019:14 Tvangsbegrensingsloven.

Utvalget foreslår at formålene med dagens regelverk videreføres, og tas inn i en felles lovbestemmelse. Det foreslås felles regler om tvang og inngrep for personer uten samtykkekompetanse i helse –og omsorgstjenesten. Pensjonistforbundet vil avgir følgende hørings svar:

Det foreligger et stort dokument på over 800 sider som ender i et lovutkast. Det er omfattende diskusjon og vurdering av ulike begreper og forhold, og alt i alt virker utkastet uoversiktlig og svært vanskelig å trenge inn i. Lovutkastet er, slik det foreligger, vanskelig å bruke i praksis. Det må derfor utarbeides praktiske retningslinjer som er egnet for de som skal utøve tvangen. Det er vanskelig å se hva som eventuelt er nytt i forhold til de eksisterende lover, og om det er et hensiktsmessig forslag.

To av medlemmene i utvalget har tatt dissens, og grunnlaget for dette er at de mener «det å frata folk selvbestemmelse med bakgrunn i funksjonsnedsettelse bør være et tilbaketilt stadium» og at det legges opp til for mye skjønn. Vi finner det vanskelig å tiltre dette. All praktisk erfaring med helsehjelp overfor de aktuelle grupper tilsier at det av og til må være riktig å anvende tvang. Vi kommer heller ikke utenom at det er et betydelig moment av skjønn. Det dreier seg om etikk og vanskelige vurderinger, og det er ikke utenkelig at slike skjønn kan variere med tid og utvikling i et samfunn.

Det anses hensiktsmessig å kunne samordne de fire lover til en lov. Det verdigrunnlag og de etiske overveininger som er lagt til grunn er utmerket. Et bærende prinsipp i

Postadresse:

Pb. 6714 St. Olavs pl.
0130 Oslo

Besøksadresse:

Torggata 15

pf@pensjonistforbundet.no
www.pensjonistforbundet.no

Telefon: 22 34 87 70
Faks: 22 34 87 83

Bankgiro: 9001.05.50202
Org.nr.: 970 323 910

utkastet er å oppnå så stor grad av selvbestemmelse som mulig, og bidra til at personen det gjelder i størst mulig grad kan medvirke i beslutningene. Dette støttes! Dette kommer bl.a. til uttrykk i at barn skal informeres og høres, ut fra sine muligheter til å forstå og reflektere, og ikke operere med absolutte aldersgrenser. Det legges opp til at man må legge til rette for beslutningsstøtte og tilpasset informasjon og forklaringer. Dette krever kompetanse og tålmodighet.

Utvalget foreslår å gå vekk fra å bruke diagnoser (f.eks. psykisk utviklingshemning), i stedet skal det brukes «funksjonsbeskrivelser». Dette gjør det enklere å bruke bestemmelsene for bredere pasientgrupper, men setter også krav til nøyaktige og gode funksjonsbeskrivelser. Det er likevel laget noen særbestemmelser for «personer med alvorlig sinnslidelse» og i forbindelse med bruk av ECT.

Det er en del påstander i innledningen, og en del tanker og ønsker som en ikke uten videre kan se at det er dekning for. Dette gjelder blant annet påstanden om at det vil bli «administrativt forenkende». Opprettelse av «tvangsbegrensningsnemder» taler imot dette, og kan kanskje bidra til økt byråkrati. Kanskje kan det også stilles spørsmål om det nye lovutkastet vil føre til mindre bruk av tvang enn hva som er tilfellet i dag.

Tvang blir definert som «overvinning av motstand». Kriteriene for å anvende tvang blir satt til at personen ikke har «beslutningskompetanse» og motsetter seg tiltaket.

Tre kriterier skal gjelde:

1. Fare for vesentlig helseskade.
2. Fravær av beslutningskompetanse og antatt samtykke.
3. Tillitsskapende tiltak skal være prøvd.

Begrepet «beslutningskompetanse» anses som bedre enn det gamle «samtykkekompetanse». Lovutkastet gir ganske detaljerte regler og beskriver ulike forhold og situasjoner i detalj, se § 5-8., og det later til at relevante forhold er dekket.

Det kan diskuteres hvilken kompetanse den eller de som beslutter tvangsanvendelse skal ha, og lovutkastet gir ikke like klare regler som det nå er i kapittel 9 - på dette feltet. For å praktisere etter dette lovutkastet, kreves høy kompetanse, innsikt og evne til etisk refleksjon. Det er ønskelig med en presisering av hvilken kompetanse som bør kreves og kriterier for hvordan skjønn skal anvendes. Det vil bli en stor oppgave for kommunene å lære opp ansatte i anvendelse av den omfattende, nye loven. Som før skal spesialisthelsetjenesten yte bistand, men nå for «personer med store formidlingsproblemer». Her blir det mye skjønn, og oppgaven for spesialisthelsetjenesten virker uklar.

Det blir interessant å se hvordan 3-personers nemdene vil fungere i praksis, og hvor omfattende nemdenes arbeid vil bli. Det må sikres at ett av medlemmene i nemda har god fagkompetanse.

Postadresse:

Pb. 6714 St. Olavs pl.
0130 Oslo

Besøksadresse:

Torggata 15

pf@pensjonistforbundet.no
www.pensjonistforbundet.no

Telefon: 22 34 87 70
Faks: 22 34 87 83

Bankgiro: 9001.05.50202
Org.nr.: 970 323 910

Konklusjonen er at lovutkastet likevel er egnet, og vil antakelig kunne bli bedre enn dagens ordning.

Med vennlig hilsen
Pensjonistforbundet

Jan Davidsen
Forbundsleder

Wenche Karin Malmedal
leder helse- og sosialutvalget